

kültür sanat

Cumartesi 12 Şubat 2000 **31**

Estetiğin aktif

Elif Korap

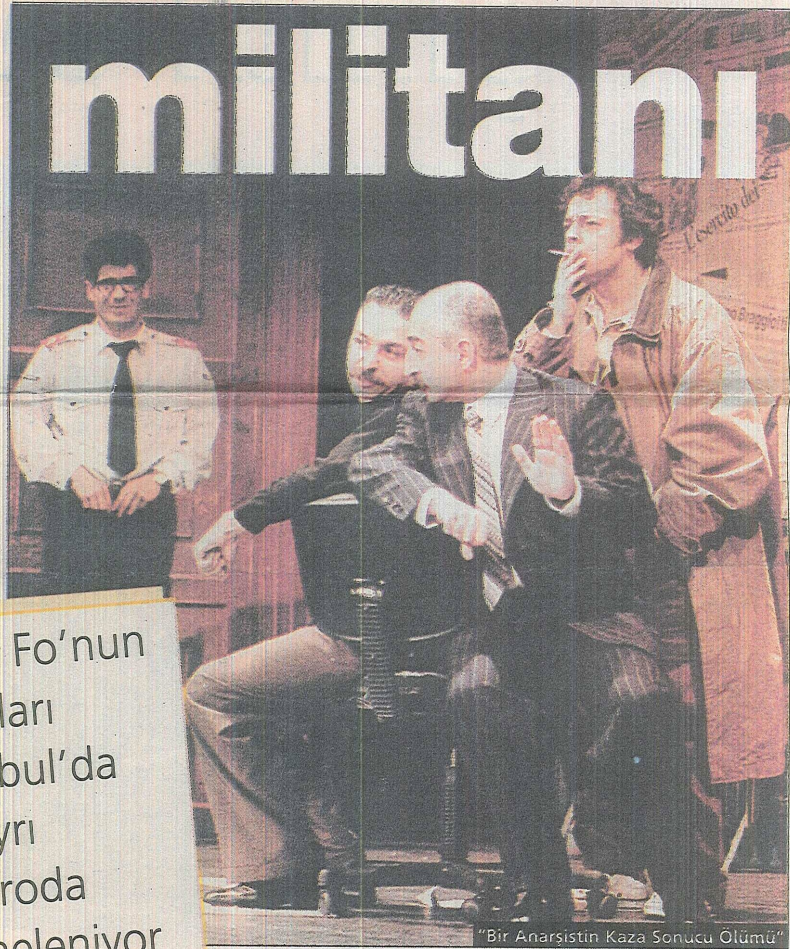
Estetiğin aktif militanı olarak tanınıyor Füsün Demirel, Dario Fo'yu. Halk tiyatrosu, grotesk ve fars asılı kalıyor bu estetik militanın sözcüklerinde. Fo, ırkçılık, sömürgecilik, şiddet, onur, cinsellik gibi konuları farsa taşıyor, hükümete, günün siyasi oyunlarına buluyor oyunlarında. Böylece insanların hiddetlerini kavrayıp büyük bir aktif güç haline getirmeyi amaçlıyor. O'na göre oyunda kötü olanı aşagılama, yermek yalnızca hiddetin uçup gitmesine, insanların rahatlamasına yarar. Oysa O, izleyicinin kendi konumundan düzeni yorumlamasını ve harekete geçmesini istiyor.

Şimdi Fo'nun üç ayrı oyunu İstanbul'da sahneleniyor.

Toplum eleştirisi

Tiyatro Fora, "Klakson Borazanlar ve Birtlar"la Kadıköy Barış Manço Kültür Merkezi'nde sahneye çıkıyor. Tufan Karabulut'un yönettiği oyun, devlet ve terör ilişkisini, ekonomik - siyasi güçler dengesini göstererek gerçek bir olayı anlatıyor. 1978 yılında İtalya'da Kızıl Tugaylar, merkez sağın en önemli isimlerinden Aldo Moro'yu kaçırmış ve siyasi tutukluların serbest bırakılmasını istemişti. İtalyan hükümeti bunu kabul etmemiş, Maro öldürülmüştü. "Klakson Borazanlar ve Birtlar"da ise kaçırılan, FIAT Fabrikaları'nın sahibi Agnelli'dir. Agnelli, kaçırılmaya çalışılırken içinde bulunduğu otomobil kaza yapar. Bir işçisi tarafından kurtarılan Agnelli'nin kazada yanan yüzü, işçisinin onu sarıdığı ceketin cebindeki fotoğraf ve kimlik kartına göre yapılır. Artık işçi işçi vardır ve Agnelli ortada yoktur. Devlet, terör, polis, halk, suçlu, suçsuz arasındaki ilişkiler, düzeni yansıtır. Tufan Karabulut'a göre, "Ülkemizin 21. yüzyılda 'hukuk devleti' olabilme, 'temiz toplum, temiz siyaset' yaratma ve 'demokrasi' sınavlarından geçtiği şu günlerde, 'sermaye-devlet-halk' üçgeninin sorgulandığı bu oyunun önemi daha da artıyor".

Yine şu günlerde, Sadri Alışık Tiyatrosu, Fo'nun "Sıradan Bir Gün" adlı oyununu sahneliyor. Nefrin Tokyay'ın rejisörlüğünü üstlendiği oyunda Çolpan İlhan, kocası tarafından terk edilen, intihar etmeye karar vermiş Giulia'yı canlandırıyor. Giulia, intihar etmeden önce kocasına veda etmek için bir video kaset hazırlamaya karar verir. Ancak bir dergide telefon numarası yayımlanmıştır, hem de bir psikolog olarak. İntiharını sürekli erteleyen telefon görüşmeleri yapmak zorunda kalır kahrının. Bu görüşmeler aracılığıyla, düzenin katılmadığı oyunlarına, teknolojiye, erkek dünyasındaki ka-

"Bir Anarşistin Kaza Sonucu Ölümü"

Dario Fo'nun oyunları İstanbul'da üç ayrı tiyatrodan sahneleniyor

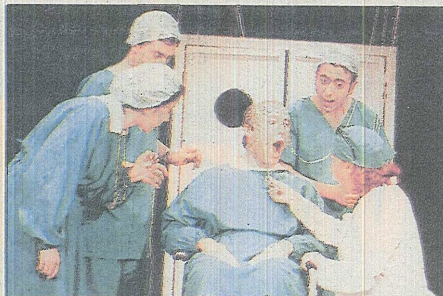
dına, iletişimsizliğe yanıt verir.

Bu sezon, İstanbul'da sahnelenen üçüncü oyun ise, uzun süredir izlediğimiz Devlet Tiyatroları yapımı "Bir Anarşistin Kaza Sonucu Ölümü". Murat Karasu'nun yönettiği oyun, gerçek bir olaydan yola çıkarak yazılmış.

Bir bombalama olayına karışmakla suçlanan

Pinelli'nin ölümü, gözaltında tutulduğu Emniyet Müdürlüğü'nün penceresinin altında bulunur ve olay kaza sonucu ölüm olarak arşive kaldırılır. Fo da bu olayı oyunlaştırarak emniyet görevlileri hakkında bir soruşturma açar. Soruşturma için gelen kişi ise, az önce polislerce sorgulanan ve serbest bırakılan delidir. Deli, oyun boyunca kılık değiştirip polislere "yardım etmek", onların "suçsuzluğunu ispatlamak" için sorular sorarak gerçeği ortaya çıkarır.

IDT yapımı "Bir Anarşistin Kaza Sonucu Ölümü"nde başrolü Atilla Şendil üstleniyor. Bu oyun DT'de oynanmasına rağmen geçen yıl, bazı valiliklerce yasaklanmış, Celal Başlangıç da yazdığı yazıda konuyla ilgili ironik bir yorum yapmıştı: "Belki de afişinde 'Bir Anarşistin Kaza Sonucu Ölümü' yazısını görünce ne 'kül yutmaz' olduklarını gösteriyorlardı; 'Hadı, hadı! Biz bilmez miyiz bir anarşistin emniyette kaza sonucu ölmeyeceğini. Bize mi yutturuyorsunuz? diye."

"Klakson Borazanlar ve Birtlar", Kadıköy Barış Manço Kültür Merkezi'nde sahneleniyor.